

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Можайкіна Н. В., канд. екон. наук., Шинкар Л. О. студентка, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Фондовий ринок є складовою фінансового ринку і грає першорядну роль економіки будь-якої країни. Справа в тому, що саме через застосування даного механізму відбувається перерозподіл фінансових ресурсів між галузями та сферами економіки, стимулювання інвестицій та їх трансформація з непродуктивної у продуктивну форму, а також фінансування бюджетного дефіциту. Економіка будь-якої країни передбачає в даний час наявність розвинутого фінансового ринку з усіма його сегментами, що склалися. Серед останніх традиційно виділяють організовані ринки, які представлені різними біржовими структурами. Якщо ж йдеться про країни з розвиненим сировинним і продовольчим комплексами, які беруть активну участь у міжнародній торгівлі, то для таких країн характерна наявність не тільки фондових та валютних організованих ринків, а й товарних бірж, представлених як класичними ринками готівкової торгівлі, так і ф'ючерсно-опційними біржами.

Основною перевагою використання фондового ринку як інструменту фінансування економіки є можливість прийняття більш виважених інвестиційних рішень на підставі ринкових цін з урахуванням реального становища усіх учасників ринку, тим самим підвищуючи ефективність фінансової системи в цілому. Тим не менш, станом на сьогоднішній день вітчизняний ринок цінних паперів все ще знаходиться на стадії свого становлення, хоча перші кроки до його побудови були зроблені ще наприкінці 90-х років. Чільні позиції на фондовому ринку займають угоди купівлі-продажу боргових цінних паперів, які займають понад 90% всього обсягу операцій. Обсяг акцій, що знаходяться в обігу, невеликий, а підприємства, у свою чергу, воліють поповнювати брак оборотних фондів шляхом запозичення державних коштів, таким чином, просто відсутній об'єкт інвестування.

В Україні сьогодні практично немає інструментів фінансування, які є джерелом отримання прибутку, у зв'язку з низькою інвестиційною привабливістю. Проблема полягає у тому, що українські підприємства не є привабливими об'єктами для національних та іноземних інвесторів. Низькі показники рентабельності інвестицій у цінні папери у реальних секторах економіки призвели до стагнації ринку цінних паперів, невисока рентабельність вкладень у цінні папери українських корпорацій – одна з причин відтоку капіталу з ринку цінних паперів, оскільки існують більш рентабельні та менш ризиковані сфери капіталовкладень [1, с.7].

На сьогодні в Україні сформовано депозитарну систему. Вона працює, але потребує підвищення ефективності. Прямі та опосередковані її учасники перебувають у процесі постійного розвитку, водночас, відповідне нормативно-правове забезпечення залишається недостатньо регламентованим та потребує суттєвого вдосконалення. Потребує відповідного регулювання і власне середовище надання та споживання депозитарних послуг. Для розвитку ринку

цінних паперів потрібна державна підтримка, потрібне значне інноваційне реформування, тому що в умовах сучасного науково-технічного прогресу значення інноваційних процесів на ринку цінних паперів зростає [2, с.19].

Серед особливо актуальних проблемами сучасного ринку цінних паперів України слід зазначити: нерозвиненість матеріальної бази, технологій торгівлі, регулятивної та інформаційної інфраструктури, реєстраційної, депозитарної та клірингової мережі; слабе та недостатнє регулювання ринку цінних паперів зі сторони держави; високий рівень ризиків, пов'язаних з цінними паперами (дохідного ризику, ризику ліквідності, політичного, законодавчого та інших ризиків); високі технічні ризики (ризик нерегульованості розрахунків за цінними паперами, ризик передачі коштів); нестача великих, з тривалим досвідом роботи, інвестиційних інститутів, які заслуговують на громадську довіру.

Для виправлення наявних недоліків у функціонуванні ринку цінних паперів також необхідно використання нових інструментів, що стимулюють випуск акцій та їх обіг на фондовому ринку. Для цього рекомендуються такі заходи.

1. Створення умов для прозорого та достовірного бухгалтерського обліку.

2. Запровадження практики щорічного обов'язкового розміщення до 5% акцій української валютно-фондової біржі. Таким чином, буде забезпечена пропозиція інструментів пайової участі на ринку, при цьому інвестор, з одного боку, отримує щорічний дохід у вигляді дивідендів, а володіння 5% акцій не призведе до значного перерозподілу прав власності.

2. Використання емісії акцій як джерело фінансування національних та регіональних цільових програм розвитку. У цьому випадку державний апарат зберігає чільні позиції в реальному секторі економіки шляхом збільшення частки у статутному капіталі підприємства, а також створюється дієвий мотиваційний механізм для суб'єктів господарювання з метою підтримки високої ринкової вартості акцій, що випускаються.

3. Створення умов для доступу на фондовий ринок start up проектів, що мають досить високий потенціал, але не здатні на даному етапі розвитку забезпечити високу капіталізацію своїх акцій шляхом спрощення процедури лістингу. Таким чином, буде проведено сегментацію ринку, що створить умови доступу на ринок більш варіативної кількості професійних учасників з урахуванням фінансових можливостей кожної групи.

Україна має розвивати свій ринок цінних паперів відповідно до правил, прийнятих у всьому світі, враховуючи негативний та використовуючи успішний світовий досвід.

Список використаних джерел:

1. Москвін С. Пріоритети інвестиційної політики держави щодо розвитку фондового ринку України // Ринок цінних паперів України. – 2002. - №11-12. – С.5 – 8.
2. Амарин, В. Страховой и фондовый рынки: итоги и перспективы развития / В. Амарин // Финансы, учет, аудит. – 2013. – № 3. – 17-22.